

СПОСОБИ ЗАХИСТУ ПРАВ КРЕДИТОРІВ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ПРОЦЕДУРИ БАНКРУТСТВА

Національний авіаційний університет
проспект Космонавта Комарова, 1, 03680, Київ, Україна
E-mail: prof.kirill@gmail.com

Мета: проаналізувати нормативно-правове регулювання та науково-експертний базис у сфері способів із захистом прав кредиторів в Україні. **Методи дослідження:** у роботі застосовувались загальнонаукові та спеціальні методи. **Результати:** визначаються основні способи захисту прав кредиторів в Україні та пропонуються шляхи вдосконалення законодавства у цій сфері. **Обговорення:** базис національного законодавства у сфері захисту прав кредиторів.

Ключові слова: банкрутство; законодавство України; розпорядження майном; захист прав кредиторів; мирова угода; санація; ліквідація.

Постановка проблеми та її актуальність. Незважаючи на формальну рівність кредитора та боржника згідно з вітчизняним законодавством, фактично у боржника є достатньо широкий арсенал інструментів для уникнення відповідальності за неналежне виконання зобов'язань. Вважаючи, що питання захисту прав кредиторів із кожним роком стає все більше актуальним, спробуємо проаналізувати найбільш ефективні способи захисту прав кредиторів, які наразі є актуальними.

Аналіз досліджень і публікацій. Питанням способів захисту кредиторів під час банкрутства сьогодні присвячено достатньо багато досліджень, серед яких виділяються роботи таких українських вчених, як В.В. Джунь, Б.М. Поляков, О.М. Бірюков, О.В. Васьковський, О.О. Круглова, М.Ю. Ковалінас, В.В. Радзивілюк, П.Д. Пригуза, Ю.І. Руснак, А.А. Бутирський та інших, а також зарубіжних вчених, серед яких М.В. Телюкіна, С.А. Кареліна, А.А. Дубінчин, Ю.А. Свиріна, В.М. Ткачов, та інших.

Виклад основного матеріалу. На сьогодні, захист прав та інтересів кредиторів не обмежується лише внесенням до реєстру кредиторів та не завершується на цій стадії. Кредитори мають доволі значний спектр засобів та можливостей відстоювати свої законні інтереси впродовж

усіх процедур, які можуть застосуватися до боржника, а саме: розпорядження майном, мирова угода, санація та ліквідація. Певною мірою ці процедури можна розглядати як способи захисту кредиторами своїх прав та задоволення вимог. Для того, щоб зрозуміти, як вони впливають на ті чи інші питання, який обсяг їх можливостей на стадії тієї чи іншої процедури, потрібно розглянути кожен з них окремо.

Розглянемо спочатку процедуру розпорядження майном боржника, визначення якої міститься у п. 1 ст. 44 Кодексу з процедур банкрутства (далі – КПБ). Так, «під розпорядженням майном розуміється система заходів щодо нагляду та контролю за управлінням і розпорядженням майном боржника з метою забезпечення збереження, ефективного використання майнових активів боржника, здійснення аналізу його фінансового стану, а також визначення наступної процедури (санації чи ліквідації)» [1].

Можна сказати, що процедура розпорядження майном є, певною мірою, вирішальною стадією у всій процедурі банкрутства (хоча і є початковою) з огляду на те, що майбутня доля боржника напряму пов'язана з тим, як пройде розпорядження його майном. На цьому етапі

стикаються інтереси та бажання одних кредиторів з іншими, як і, загалом, усіх учасників.

Заходи забезпечення вимог кредиторів, що застосовуються у процедурі розпорядження майном, є попередніми та підготовчими. Такі заходи й у сукупності, й окремо направлені на захист інтересів кредиторів, на забезпечення збереження й ефективне використання майнових активів боржником, на визначення фінансового становища боржника і створюють підстави для визначення подальшої судової процедури банкрутства [2, с. 132; 3, с. 57]. Безперечно, зазначені заходи є відмінними від тих, що застосовуються вже на процедурах санації або ліквідації, та які більш конкретними та специфічними. Правники Л.В. Мелех та К.І. Круць у своїй статті згадують: «... ефективні заходи забезпечення вимог кредиторів у процедурі розпорядження майном боржника, що створюють обґрунтовані підстави охорони і збереження майна боржника й захищають майнові інтереси кредиторів у справі, до яких можна віднести: накладення арешту на нерухоме та рухоме майно боржника, заборона керівнику боржника без погодження з розпорядником майна укладати правочини (договори), відсторонення керівника боржника від посади» [2, с. 133; 3, с. 58].

Цікавою є думка судді Житомирського апеляційного господарського суду І.О. Вечірко, яка стверджує наступне: «... залік зустрічних однорідних вимог може бути застосовано як спосіб погашення вимог кредиторів і в процедурі розпорядження майном. Проте такий залік має проводитися за пропозицією боржника чи окремих кредиторів за умови одночасного вирішення питання погашення заборгованості перед іншими конкурсними кредиторами. Задоволення вимог кредиторів здійснюється після формування конкурсної маси, яку складає все майно боржника, у тому числі права вимоги (зокрема, дебіторська заборгованість)» [4, с. 80].

Без перебільшення можна сказати, що діяльність розпорядника майна несе в собі велику відповідальність, тому що саме він докладає зусиль для реалізації мети здійснення розпорядження майном. До того ж, він є, певною мірою, представником кредиторів, які імплементують свої інтереси через нього. На нього ж

і покладається обов'язок з формування вимог кредиторів та дослідження фінансових та економічних показників, які стосуються господарської діяльності підприємства-боржника. З цього приводу І.А. Бутирська вказує: «як зазначає сучасний дослідник інституту неспроможності С.В. Міньковський, на розпорядника майна боржника за допомогою наданих останньому контрольних-наглядових функцій з управління та розпорядження покладається обов'язок узгодити інтереси кредиторів і неспроможного боржника з метою подальшого задоволення у повному обсязі вимог кредиторів і, наскільки можливо, запобігти зайвим збиткам та економічному руйнуванню боржника як виробничої одиниці» [5, с. 288; 51].

Таким чином, вже під час розпорядження майном права кредиторів захищаються за допомогою різноманітних засобів, у тому числі шляхом досить жорстокого обмеження можливостей боржника самовільно розпоряджатися своїм майном: фактично розпорядник майна бере на себе зобов'язання щодо контролю за тим, щоб можливості задоволення вимог кредиторів принаймні не були погіршені в ході діяльності боржника [6, с. 322].

Отже, завдання процедури розпорядження полягають у: збереженні майнових активів боржника; виявленні кредиторів; складанні й затвердженні реєстру грошових вимог кредиторів; проведенні перших загальних зборів кредиторів; ухваленні рішення про перехід на наступну стадію процедури банкрутства [7, с. 101]. Усі зазначені завдання по своїй суті направлені на захист прав та інтересів кредиторів.

Мирова угода між боржником і кредиторами передбачає визначення розміру, порядку і строків виконання зобов'язань боржника. Мирова угода має містити положення про відстрочку чи розстрочку або прощення (списання) боргів чи їх частини. Крім того, мирова угода може містити умови про виконання зобов'язань третіми особами, обмін вимог кредиторів на активи боржника або його корпоративні права, задоволення вимог кредиторів іншими способами [4, с. 78].

З метою вирішення питання набуття права власності на активи боржника поряд із мировою

угодою між боржником та кредитором чи інвестором укладається договір про передачу (відчуження) активів. За змістом такий договір містить умови щодо передачі активів, зокрема характеристику активу, момент набуття права власності тощо. По суті КПБ не виключає, що в мировій угоді будуть визначені загальні умови щодо обміну на активи боржника, а більш детальні умови знайдуть своє відображення в окремих документах (правочинах), які можуть бути окремими і не належати до справи. Постанова пленуму Верховного суду України від 18.12.2009 р. № 15 вказує, що «для затвердження мирової угоди у провадженні у справі про банкрутство, за умовами якої має відбутись обмін вимог кредиторів на вже емітовані боржником акції чи інші корпоративні права, належні акціонерам чи іншим суб'єктам корпоративних прав у статутному капіталі боржника, господарський суд має перевірити наявність згоди на відчуження належних їм акцій чи часток...» [9].

Насамперед, варто врахувати, що кредиторів, як правило, більше одного, тому на початку ініціатор проекту мирової угоди повинен погодити свої інтереси з інтересами інших кредиторів і досягти консенсусу з ними, щоб мати в комітеті кредиторів більшість голосів, необхідну для ухвалення рішення про укладення мирової угоди. Крім того, варто враховувати, що кредитори, вимоги яких забезпечені заставою, повинні дати свою письмову згоду на укладення угоди, незалежно від суми вимог і від того, чи входять вони до складу комітету кредиторів, тому проект обов'язково узгоджується й з ними [7, с. 118-119]. З цією позицією кореспондується твердження О.О. Терещенко, який відзначає, що «рішення про укладення мирової угоди від імені кредиторів приймає комітет кредиторів більшістю голосів кредиторів – членів комітету. Воно вважається прийнятим, коли всі кредитори, вимоги яких забезпечені заставою майна боржника, висловили письмову згоду на укладення мирової угоди. Підкреслимо, що для осіб, які не дали згоду на укладення мирової угоди, не можуть бути встановлені умови гірші, ніж для тих, котрі підтримали укладення угоди» [10, с. 296]. Потрібно вказати, що мирова угода носить всеохоплюючий характер, тобто вона стосується

абсолютно усіх кредиторів, як забезпечених, так і кредиторів усіх черг.

При зазначеній згоді ніщо не може змусити звичайних великих кредиторів піти на пропонувані умови, крім усвідомлення ними того, що в певній ситуації (наприклад, якщо всього ліквідного майна на задоволення вимог кредиторів не вистачає) краще не знищувати боржника, а дозволити йому працювати й поступово відшкодувати належне «постраждалим» [7, с. 119]. Як правило, у мирових угодах передбачається комбінація мораторію та списання заборгованості. У законодавствах деяких країн визначається мінімальна частка заборгованості, що її боржник має погасити як передумову для затвердження мирової угоди арбітражним судом. Розмір цієї частки може залежати від строку пролонгації заборгованості. Наприклад, у Німеччині ця мінімальна частка становить 35% загальної суми заборгованості, якщо пролонгація не перевищує 12 місяців; 40% - якщо відстрочення триваліше. Вітчизняне законодавство таких обмежень не встановлює. Це є компетенцією кредиторів [10, с. 297].

С.А. Кареліна згадує, що «...ще на початку ХХ століття російські цивілісти висловлювали точку зору, відповідно до якої мирова угода носила виключно позапроцесуальне, цивільно-правове значення. Згідно з цією позицією вона являє собою цивільно-правовий договір, що припиняє існуюче зобов'язання між сторонами, з приводу якого виник спір» [6, с. 214]. Якщо боржник подав недостовірні відомості про свій фінансовий стан, то за заявою будь-кого з кредиторів арбітражний суд може визнати мирову угоду недійсною [10, с. 297].

З формального боку з дня затвердження арбітражним судом мирової угоди припиняються повноваження арбітражного керуючого (розпорядника майна, керуючого санацією, ліквідатора), проте комітет кредиторів може покласти на арбітражного керуючого наглядові функції за ходом виконання мирової угоди. У разі визнання мирової угоди недійсною або її розірвання вимоги кредиторів, за якими були надані відстрочки належних їм платежів або знижки боргів, у незадоволеній їх частині відновлюються в повному обсязі.

О.О. Терещенко вказує наступне: «...затвердження мирової угоди є підставою для зупинення справи про банкрутство, а визнання мирової угоди недійсною є підставою для відновлення провадження у справі про банкрутство» [10, с. 298].

Далі перейдемо до санації. Санація підприємства – це складова антикризового управління, яка передбачає застосування системи фінансово-економічних, виробничо-технічних, організаційно-правових, соціальних та екологічних важелів, спрямованих на досягнення узгодженості пріоритетних інтересів підприємства з інтересами суб'єктів зовнішнього середовища та внутрішньої гармонізації його діяльності, з метою відновлення платоспроможності та створення передумов для старого розвитку підприємства у майбутньому. У плані санації в обов'язковому порядку повинні бути передбачені умови участі інвесторів (за їх наявності) в повному або частковому задоволенні вимог кредиторів, в тому числі шляхом переведення боргу (частини боргу) на інвестора, строк та черговість виплати інвестором боргу кредиторам та умови відповідальності інвестора за невиконання взятих відповідно до плану санації зобов'язань. План санації вважається схваленим, якщо на засіданні комітету кредиторів таке рішення було підтримане більш як половиною голосів кредиторів – членів комітету кредиторів [10, с. 289]. Якщо розрахунки з кредиторами в строки, передбачені планом санації, не проведені, господарський суд за відсутності клопотання комітету кредиторів щодо продовження строків, передбачених планом санації, і внесення відповідних змін до плану санації визнає боржника банкрутом і відкриває ліквідаційну процедуру. Центральною тут є позиція комітету кредиторів, який, по-перше, може поінформувати суд про порушення строків погашення кредиторських вимог, а, по-друге, приймає рішення про доцільність подовження цих строків шляхом зміни плану санації. В той же час, приймаючи рішення про відкриття ліквідаційної процедури, суд повинен дослідити фінансовий стан боржника, переконавшись, що вимоги кредиторів не можуть бути задоволені

інакше як шляхом продажу майна боржника [11, с. 236].

Нагадаємо, що кредитори можуть ініціювати санацію в тому разі, коли після опублікування в засобах масової інформації оголошення стосовно порушення справи про банкрутство певного підприємства надійшли пропозиції від осіб, котрі мають намір задовольнити вимоги кредиторів до боржника та виконати його зобов'язання перед бюджетом і цільовими фондами. Натомість зазначені особи мають право пропонувати свої умови санації чи реструктуризації боржника [10, с. 286].

Комітет кредиторів приймає рішення про погодження кандидатури керуючого санацією, вибір інвестора (санатора), схвалення плану санації боржника [30, с. 287]. Продаж майна боржника недержавної власності як цілісного майнового комплексу провадиться на відкритих торгах у формі аукціону (конкурсу). У разі проведення торгів у формі конкурсу його умови погоджуються із комітетом кредиторів. Майно боржника, не продане на перших торгах, виставляється на повторні торги, якщо інше не передбачено планом санації. Майно, не продане на повторних торгах, може бути реалізовано керуючим санацією за згодою комітету кредиторів на підставі договору купівлі-продажу, укладеного без проведення торгів. Розрахунки з кредиторами, вимоги яких включені до реєстру, проводяться керуючим санацією починаючи з дати, зазначеної у затвердженому господарським судом плані санації [12, с. 85].

Цікавою є думка В.М. Ковалю, який вважає, що потрібно позбавити комітет кредиторів одноосібного права призначати кандидата на посаду керуючого санацією та збільшити коло осіб, які можуть пропонувати таку кандидатуру. До таких осіб автор пропонує додати боржника, орган, що уповноважений управляти майном боржника та учасників (акціонерів) боржника з метою запобігання зловживанню зі сторони кредиторів, які мають інтерес в отриманні майна боржника, а не у відновленні платоспроможності боржника [13, с. 99].

Останньою процедурою, що може застосовуватися до боржника, є ліквідація. Д. Вовк пропонує таке визначення: «...ліквідація – це

припинення діяльності суб'єкта підприємницької діяльності, визнаного банкрутом, з метою здійснення заходів щодо задоволення визнаних судом вимог кредиторів шляхом продажу майна. З цього визначення витікають основні ознаки ліквідації, які дозволяють відрізнити її від інших процедур банкрутства: 1) ліквідація є наслідком банкрутства, тобто визнання судом факту неможливості відновити платоспроможність боржника; 2) головною метою ліквідації є якомога більш швидке та повне задоволення вимог кредиторів, тому в ліквідації припиняється виробнича діяльність боржника; 3) ліквідація завершається припиненням суб'єкта господарської діяльності...» [11, с. 247].

При цьому потрібно сказати, що процедура ліквідації є останньою та крайньою за своїм характером мірою, своєрідною «точкою неповернення». Вона знаходить своє застосування тоді, коли виправлення фінансового стану боржника не уявляється можливим. На практиці, з поміж усіх процедур банкрутства саме ліквідація є «найпопулярнішою», на відміну від, наприклад, санації, рішення про застосування якої приймається доволі рідко.

В.В. Джунь підкреслює: «завданнями ліквідаційної процедури є мобілізація органами конкурсного управління усіх майнових активів суб'єкта банкрутства, консолідація активів в єдиній ліквідаційній масі та її реалізація з метою задоволення вимог кредиторів відповідно до встановленої черговості. Тому статус належності майнових активів саме банкрутові, повинен бути, як правило, чітко визначеним, а склад цих майнових активів = зафіксованим або інакше кристалізованим» [14, с. 162].

Відповідно до визначення, наведеного у ст. 1 КПБ «ліквідатор – арбітражний керуючий, призначений господарським судом для здійснення ліквідаційної процедури» [1].

Б.М. Поляков зазначає: «ліквідатор приступає до продажу майна тільки після його інвентаризації та оцінки. Продаж майна банкрута здійснюється на відкритих торгах, якщо комітетом кредиторів не встановлений інший порядок продажу. Через засоби масової інформації ліквідатор зобов'язаний сповістити про порядок

продажу майна банкрута, склад, умови та строки придбання майна, погоджених з комітетом кредиторів» [15, с. 282].

До звіту та ліквідаційного балансу ліквідатором обов'язково мають додаватись відомості про реалізацію об'єктів ліквідаційної маси з посиленням на укладені договори купівлі-продажу, копії цих договорів та акти приймання-передачі майна. Ліквідатор не рідше одного разу на місяць надає комітету кредиторів звіт про свою діяльність, інформацію про фінансове становище і майно боржника на день відкриття ліквідаційної процедури та при проведенні ліквідаційної процедури, використання коштів боржника, а також іншу інформацію на вимогу комітету кредиторів. Ліквідатор зобов'язаний на вимогу господарського суду або державного органу з питань банкрутства надавати необхідні відомості щодо проведення ліквідаційної процедури [14, с. 166-167].

З вищевказаною позицією Б.М. Полякова кореспондується твердження судді господарського суду Житомирської області І.В. Лозинської. У свою чергу, вона пише: «реалізація майна банкрута повинна здійснюватися прозоро. Для цього ліквідатор повинен подати у друковані засоби масової інформації оголошення про продаж майна банкрута. Оголошення має бути таким, щоб покупець міг знати про всі істотні умови розпродажу майна. Такі умови повинні бути узгоджені ліквідатором на засіданні комітету кредиторів та відображені в протоколі. Оголошення в газеті та протокол засідання комітету кредиторів повинні бути додані до звіту ліквідатора і долучені до матеріалів справи. Якщо за результатами ліквідаційного балансу після задоволення вимог кредиторів не залишилося майна, господарський суд виносить ухвалу про ліквідацію юридичної особи банкрута, а у разі якщо майна банкрута вистачило, щоб задовольнити всі вимоги кредиторів, він вважається таким, що не має боргів, і може продовжувати свою підприємницьку діяльність [8, с. 102].

Таким чином, ця процедура є заключною у справі про банкрутство та вийти з неї можливо лише одним шляхом – через мирову угоду. В процедурі ліквідації немає фінансового оздо-

ровлення – тут уже реалізується майно боржника. Вона менш ефективна, ніж процедура санації, оскільки при реалізації майнових активів боржника кредитори отримують в п'ять-десять разів менше їх балансової вартості. З іншої сторони, ліквідація боржника – це крайній спосіб отримання заборгованості та її списання за бухгалтерською звітністю [15, с. 84].

Висновки. Таким чином, оскільки для вітчизняного підприємництва притаманною є велика кількість недобросовісних боржників, виникає необхідність у дієвих способах для захисту прав кредиторів. Кредитори мають доволі значний спектр засобів та можливостей відстоювати свої законні інтереси впродовж усіх процедур, які можуть застосуватися до боржника, проте чинне законодавство про банкрутство містить купу прогалин та недоліків, не дивлячись на те, що з часів набуття Україною незалежності та до сьогоднішнього дня воно зазнавало багатьох змін, нових редакцій та навіть прийняття КПБ. Деякі прогалини у законодавстві є найбільш кричущими та в літературі багато правників та науковців пропонують різні шляхи щодо вдосконалення вітчизняного законодавства, тому потрібно навести деякі пропозиції щодо цього питання. Було б доцільним у новоствореному КПБ розширити перелік кредиторів, надати їх визначення та чітко розмежувати їх правовий статус. У науковій літературі правники надають різноманітні класифікації кредиторів, набагато ширші та детальніші, ніж наведені в законодавстві. Така деталізація допомогла б краще зрозуміти статус та місце кожного з кредиторів. Крім цього, більш детального законодавчого закріплення потребують поточні кредитори, яким у КПБ приділено дуже мало уваги, а їх процесуальні права та обов'язки дуже слабко регламентовані.

На нашу думку, необхідно законодавчо розширити відповідальність для арбітражних керуючих. Його дії можуть завдати шкоди кредиторам як через недбале та непрофесійне виконання своїх обов'язків, так і через зловживання ними своїми правами. Через відсутність відповідальності для арбітражного керуючого можливі схеми, коли він (наприклад, за попередньою змовою з одним із кредиторів) надає перевагу у задоволенні вимог окремих кредиторів.

Виникає конфлікт інтересів, коли вимогами інших кредиторів нехтують, а розподіл активів та майна боржника здійснюється навмисно непропорційно. Фігурою, яка відповідальна за це є саме арбітражний керуючий.

Література

1. Кодекс України з процедур банкрутства: Закон України від 18 жовт. 2018 р. № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2597-VIII>

2. Мелех Л.В., Круць К.І. Механізм забезпечення вимог кредиторів у судовій процедурі розпорядження майном боржника. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2017. № 1. С. 128-134.

3. Мінковський С.В. Розпорядження майном боржника у процедурі банкрутства: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04; НАН України, Ін-т екон.-прав. дослідж. Київ, 2015. С. 227.

4. Вечірко І.О. Проблеми проведення розрахунків з кредиторами в процедурі розпорядження майном боржника. *Санація та банкрутство: науково-практичний журнал*. 2006. № 3. С. 78-81.

5. Бутирська І.А. Особливості правового становища арбітражного керуючого на стадії розпорядження майном боржника у справі про банкрутство. *Санація та банкрутство: науково-практичний журнал*. 2013. № 1-2. С. 287-292. <https://doi.org/10.33498/loou-2018-06-098>

6. Карелина С.А. Правовое регулирование несостоятельности (банкротства): учеб.-практ. пособие. Москва: Волтерс Клувер, 2006. 360 с.

7. Бобкова А.Г., Татькова З.Ф. Правовое регулирование в отношении процедур банкротства: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 152 с.

8. Лозинська І.В. Окремі питання реалізації активів боржника в процедурі ліквідації. *Санація та банкрутство: науково-практичний журнал*. 2007. № 2. С. 101-106.

9. Постанова пленуму Верховного суду України від 18 груд. 2009 р. № 15. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0015700-09>.

10. Терещенко О.О. Фінансова санація та банкрутство підприємств: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2000. 412 с.

11. Вовк Д. Банкрутство підприємства: процедура / ред. Я. Кавторєва. Харків: Фактор, 2009. 368 с.

12. Гриців В.М. Правове регулювання судової процедури санації боржника. *Санація та банкрутство: науково-практичний журнал*. 2006. № 3. С. 82-86.

13. Коваль В.М. Заходи щодо фінансового оздоровлення підприємства-боржника в процедурі санації. *Санація та банкрутство: науково-практичний журнал*. 2007. № 2. С. 97-100.

14. Джунь В.В. Інститут неспроможності: світовий досвід розвитку і особливості становлення в Україні: монографія. Вид. 2-ге, випр. і допов. Київ: Юридическая практика, 2006. 384 с.

15. Поляков Б.М. Право несостоятельности (банкрутства) в Украине. Київ: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. 440 с.

References

1. Kodeks Ukrainy z procedur bankrutstva: Zakon Ukrainy vid 18 zhovt. 2018 r. № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2597-VIII>

2. Meleh L.V., Kruc' K.I. Mechanizm zabezpechennja vymog kredytoriv u sudovij proceduri rozporjadzhennja majnom borzhnyka. *Naukovyj visnyk L'vivs'kogo derzhavnogo universytetu vnutrishnih sprav*. 2017. № 1. S. 128-134.

3. Min'kovs'kyj S.V. Rozporjadzhennja majnom borzhnyka u proceduri bankrutstva: dys. ... kand. juryd. nauk: 12.00.04; NAN Ukrainy, In-t ekon.-prav. doslidzh. Kyi'v, 2015. S. 227.

4. Vechirko I.O. Problemy provedennja rozrahunkiv z kredytoramy v proceduri rozporjadzhennja majnom borzhnyka. *Sanacija ta bankrutstvo: naukovo-praktychnyj zhurnal*. 2006. № 3. S. 78-81.

5. Butyrs'ka I.A. Osoblyvosti pravovogo stanovyshha arbitrazhnogo kerujuchogo na stadii' rozporjadzhennja majnom borzhnyka u spravi pro bankrutstvo. *Sanacija ta bankrutstvo: naukovo-*

praktychnyj zhurnal. 2013. № 1-2. S. 287-292. <https://doi.org/10.33498/louu-2018-06-098>

6. Karelyna S.A. Pravovoe reguljrovanye nesostojatel'nosti (bankrotstva): ucheb.-prakt. posobyje. Moskva: Volters Kluver, 2006. 360 s.

7. Bobkova A.G., Tat'kova Z.F. Pravove reguljuvannja vidnosyn u proceduri bankrutstva: navch. posib. Kyi'v: Centr navchal'noi' literatury, 2006. 152 s.

8. Lozyns'ka I.V. Okremi pytannja realizacii' aktyviv borzhnyka v proceduri likvidacii'. *Sanacija ta bankrutstvo: naukovo-praktychnyj zhurnal*. 2007. № 2. S. 101-106.

9. Postanova plenumu Verhovnogo sudu Ukrainy vid 18 grud. 2009 r. № 15. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0015700-09>.

10. Tereshhenko O.O. Finansova sanacija ta bankrutstvo pidpryjemstv: navch. posib. Kyi'v: KNEU, 2000. 412 s.

11. Vovk D. Bankrutstvo pidpryjemstva: procedura / red. Ja. Kavtorjeva. Harkiv: Faktor, 2009. 368 s.

12. Gryciv V.M. Pravove reguljuvannja sudovoi' procedury sanacii' borzhnyka. *Sanacija ta bankrutstvo: naukovo-praktychnyj zhurnal*. 2006. № 3. S. 82-86.

13. Koval' V.M. Zahody shhodo finansovogo ozdorovlennja pidpryjemstva-borzhnyka v proceduri sanacii'. *Sanacija ta bankrutstvo: naukovo-praktychnyj zhurnal*. 2007. № 2. S. 97-100.

14. Dzhun' V.V. Instytut nespromozhnosti: svitovyj dosvid rozvytku i osoblyvosti stanovlennja v Ukraini: monografija. Vyd. 2-ge, vypr. i dopov. Kyi'v: Jurydycheskaja praktyka, 2006. 384 s.

15. Poljakov B.M. Pravo nesostojatel'nosti (bankrotstva) v Ukrainy. Kyi'v: Koncern «Vydavnychyj Dim «In Jure», 2003. 440 s.

WAYS TO PROTECT CREDITORS' RIGHTS DURING BANKRUPTCY PROCEEDINGS

National Aviation University
Kosmonavta Komarova Avenue, 1, 03680, Kyiv, Ukraine
E-mail: prof.kirill@gmail.com

The purpose of this article is to analyze legal regulation, scientific and expert basis in the field of methods with protection of creditors' rights in Ukraine. The methodological basis of the research comprise general scientific methods of scientific knowledge, such as integrated and interdisciplinary. Results: the main ways of creditors' rights protection in Ukraine are defined and ways of improvement of legislation in this sphere are suggested. Discussion: the basis of national legislation in the sphere of creditors' rights protection.

Despite the formal equality of creditor and debtor according to the domestic legislation, in fact the debtor has a wide enough arsenal of tools to avoid liability for improper performance of obligations. Considering that the issue of protection of creditors' rights is becoming more and more important every year, we try to analyze the most effective ways to protect creditors' rights, which are now relevant.

To date, the protection of the rights and interests of creditors is not limited to entry in the creditor registry and does not end at this stage. Creditors have a significant range of means and opportunities to defend their legitimate interests throughout all procedures that may apply to the debtor, namely: property management, amicable settlement, rehabilitation and liquidation. To a certain extent, these procedures can be considered as ways for creditors to protect their rights and satisfy their claims. In order to understand how they affect certain issues and the extent to which they are available at the stage of a procedure, each of them should be considered separately.

We can conclude that the current bankruptcy legislation contains a lot of gaps and shortcomings, despite the fact that from the time of Ukraine's independence until now it has experienced many changes, new versions and even the adoption of the new code. It would be expedient to expand the list of creditors, provide their definition and clearly differentiate their legal status. Such details would help to better understand the status and place of each creditor.

We can conclude that there is a need to expand the liability for arbitrators by law. Its actions can cause harm to creditors both through careless and unprofessional performance of their duties and through abuse of their rights.

Keywords: *bankruptcy; Ukrainian legislation; property management; protection of creditors' rights; amicable settlement; rehabilitation; liquidation.*